

Христина Данилівна Алчевська (1841–1920)
(до 180-річчя від дня народження видатної просвітительки)

Рекомендаційний список

Підготувала
бібліограф І кат. Т. П. Оньша
14.04.2021

1. Алчевська Христина // Генік С. 150 видатних українок / С. Генік. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 9–10.
2. Алчевська Христина Данилівна // Українська педагогіка в персоналіях : у 2-х кн. Кн. 1: X–XIX ст./ за ред. О. В. Сухомлинської. – К., 2005. – С. 531–537.
3. Алчевська Христина Данилівна // Український радянський енциклопедичний словник / відп. ред. А. В. Кудрицький. – 2-е вид. – К., 1986. – Т. 1. – С. 56–57.
4. Бондар Л. Засновниця жіночої недільної школи в Харкові : до 165-річчя від дня народження Христини Алчевської / Л. Бондар // Педагогічна газета. – 2006. – № 5 (Трав.). – С. 7.
5. Бондар Л. Христина Алчевська – організатор освітньої справи в Україні / Л. Бондар // Рідна школа. – 2002. – № 2. – С 60–61 ; Педагогічна газета. – 2001. – № 6. – С. 8.
6. Бондар-Терещенко І. Так що ж «читати» народові? // Слово і час. – 1997. – № 7. – С. 38–42.
7. Віце-президент : [про Х. Д. Алчевську] // Козуля О. Жінки в історії України / О. Козуля. – К. : Укр. центр дух. Культури, 1993. – С. 95–99.
8. Гомон М. Л. Листи Х. Д. Алчевської до Л. М. Толстого / М. Л. Гомон // Слово і час. – 1991. – № 4. – С. 63–66.
9. Діяльність прогресивної інтелігенції у галузі позашкільної освіти. Боротьба за недільні школи, вечірні та повторні класи : [про діяльність приватної школи Х. Д. Алчевської] // Борисенко В. Й. Боротьба демократичних сил за народну освіту в Україні 60–90-х років XIX століття : монографія / В. Й. Борисенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 124–126.
10. 92 Е-64 Дроздовська О. Р. Алчевська Христина Данилівна / О. Р. Дроздовська // Енциклопедія Сучасної України. Том 1 / Конструкторське бюро Енциклопедії Сучасної України НАН України ; гол. ред. кол.: Дзюба І. М. (співголова), Жуковський А. І. (співголова), Романів О. М. (співголова) [та ін.]. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – С. 402.
11. Єненко Ю. Наші кривні: Грінченки й Алчевські на Луганщині / Ю. Єненко, З. Війтенко, М. Чернявський // Літературна Україна. – 1993. – 21 січ. – С. 5.
12. Клепач Т. Життя заради світла і добра: сторінками життєпису родини Алчевських / Т. Клепач // Дивослово. – 2014. – № 6. – С. 53–56.

13. Коваленко О. "Мене не викреслити при всьому бажанні з історії..." / О. Коваленко // Освіта України. – 2014. – № 22 (9 черв.). – С. 14.
14. Ковалець Л. Христина Данилівна Алчевська та її школа / Л. Ковалець // Початкова школа. – 2002. – № 3. – С. 72–73.
15. 66.74(4У
кр) У 45 Коляда Н. Христина Алчевська. На освітянській ниві / Н. Коляда // Українки в історії / за заг. ред. В. Борисенко. – К. : Либіль, 2004. – С. 98–100.
17. Мазуркевич О. Р. Визначні українські педагоги – народні просвітителі. Х. Д. Алчевська та її сподвижники / О. Р. Мазуркевич. – К. : Знання, 1963. – 79 с.
18. Мазуркевич О. Р. Невідомий рукопис Х. Д. Алчевської з методики навчання грамоти // Початкова школа. – 1971. – № 6. – С. 70–75.
19. Массовер Г. Родина Алчевських на бібліотечній та видавничій ниві / Г. Массовер // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 6. – С. 31–33.
20. Мухін М. І. Т. Шевченко в педагогічній практиці Х. Д. Алчевської // Укр. мова і л-ра в шк. – 1982. – № 3. – С. 3–7.
21. Новальська Т. Українські просвітяни про вивчення “читача з народу”: [Творчі доробки Х. Алчевської, Б. Грінченка] / Т. Новальська // Бібліотечний вісник. – 2004. – № 3. – С. 34–38.
22. 74.03(2)
О-95 Прогрессивная педагогическая мысль и педагогическая журналистика на Украине : [Х. Д. Алчевская (1841–1920)] // Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР II пол. XIX в. / отв. ред. А. И. Пискунов. – М. : Педагогика, 1976. – С. 386–388.
23. 74.03(4
УКР)я73
ЛЗ7 Просвітницька педагогічна діяльність Христини Алчевської // Левківський М. В. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / М. В. Левківський. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Центр учб. літ., 2008. – С. 190.
24. Розвиток педагогічної думки : [про вчительку, видатного діяча народної освіти Х. Д. Алчевську] // Проніков О. К. Історія педагогіки: курс лекцій / О. К. Проніков. – К. : Слово, 2015. – С. 212–213.
25. Слабошпицький М. Алчевські / М. Слабошпицький // Дивослово. – 2003. – № 3. – С. 7–11.
26. 92
3-90 Соколова Л. Христина Алчевська / Л. Соколова // Зрослись душею, сплелись корінням : зб. істор. нарисів про видатних діячів України, Польщі, Росії / А. Басенко, В. Васецький, А. Ковтун; упоряд. М. Рубанець. – К. : Успіх і кар'єра, 2008. – С. 190–196.
27. Фридьєва Н. Я. Жизнь для просвещения народа (О деятельности Х. Д. Алчевской) / Н. Я. Фридьєва. – М. : Изд-во Всесоюзн. кн. палаты, 1963. – 99 с.
28. Христина Алчевська (1841–1920). Педагог, діяч народної освіти // Народжені Україною : меморіальний альманах у 2-х т. – К. : ЄВРОІМІДЖ, 2002. – Т. I : А–К. – С. 62–63.
29. Христина Даниловна Алчевская (1841–1920) // Антологія педагогічної думки Української ССР / сост. Н. П. Калениченко. – М. : Педагогика, 1988. – С. 255–258.

Вебліографія

1. Бондар Л. Педагогічна діяльність Христини Алчевської в контексті руху за освіту дорослих [Електронний ресурс] / Л. Бондар // Історико-педагогічний альманах / Нац. акад. пед. наук України, Уман. держ. ун-т ім. Павла Тичини, Всеукр. асоц. іст. пед. – Умань, 2006. – Вип. 2. – С. 65–72. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ipa_2006_2_10 (дата звернення: 09.04.2021). – Назва з екрана.
2. Дроздовська О. Р. Алчевська Христина Данилівна [Електронний ресурс] / О. Р. Дроздовська // ЕСУ. Енциклопедія Сучасної України : [веб-сайт] / гол. редкол.: Дзюба І. М., Жуковський А. І., Железняк М. Г. та ін.; НАН України, Наукове товариство імені Шевченка. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – К., 2001. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=43864 (дата звернення: 07.04.2021). – Назва з екрана.
3. Іващенко В. Педагогічна діяльність Христини Алчевської та її роль у розвитку української освіти в документах із фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс] / В. Іващенко, Р. Палійчук // Вісник Книжкової палати. – 2014. – № 7. – С. 39–42. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2014_7_12 (дата звернення: 07.04.2021). – Назва з екрана.
4. Маланій О. Шевченко та родина Алчевських [Електронний ресурс] / О. Маланій // Волинь філологічна: текст і контекст : зб. наук. пр. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т філології та журналістики ; [редкол.: М. В. Моклиця та ін. ; упоряд. І. П. Левчук]. – Луцьк, 2014. – Вип. 18. – С. 127–138. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vftk_2014_18_15 (дата звернення: 07.04.21). – Назва з екрана.
5. Оніщенко О. Педагогічна діяльність Христини Алчевської в контексті розвитку європейської освіти [Електронний ресурс] / О. Оніщенко // Українознавчий альманах / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 17. – С. 133–136. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_17_39 (дата звернення: 07.04.21). – Назва з екрана.
6. Орехова Л. Своєрідність просвітницько-педагогічної діяльності Х. Д. Алчевської [Електронний ресурс] / Л. Орехова // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2012. – № 5, ч. 2. – С. 236–244. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5(2)__37) (дата звернення: 07.04.21). – Назва з екрана.
7. Шарненкова Т. Христина Алчевська та її внесок у розвиток освіти дорослих [Електронний ресурс] / Т. Шарненкова // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2013. – Вип. 6. – С. 277–283. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2013_6_38 (дата звернення: 07.04.21). – Назва з екрана.

8. Кізченко В. І. Алчевська Христина Данилівна [Електронний ресурс] / В. І. Кізченко // Енциклопедія історії України: Т. 1 : А-В / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; НАН України, Інститут історії України. – К. : Наукова думка, 2003. – 688 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Alchevska_KD (останній перегляд: 07.04.2021). – Назва з екрана.
9. Алчевська Христина Олексіївна. Життя та творчість [Електронний ресурс] // УкрЛіб: Бібліотека Української Літератури : [сайт]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13310> (дата звернення: 07.04.2021). – Назва з екрана.
10. Христина Алчевська: Їм не дали стати фінансовою основою українського національного руху [Електронний ресурс] // СловОпис: Українська – сучасно і своєчасно! : проект Університету Грінченка. – Режим доступу: <http://slovopys.kubg.edu.ua/khrystyna-alchevska-im-ne-daly-staty-finansovoju-osnovoju-ukrainskoho-natsionalnoho-rukhu/> (дата звернення: 07.04.2021). – Назва з екрана.
11. Сергієнко Д. В. Меценатська діяльність Христини Данилівни Алчевської (1843–1920) [Електронний ресурс] / Д. В. Сергієнко // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми історії України. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 38. – С. 95–103. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/19153> (дата звернення: 07.04.2021). – Назва з екрана.